

28 kwietnia 2013 – choroby zawodowe często zabijają

Światowy Dzień Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy World Day for Safety and Health at Work

Międzynarodowa Organizacja Pracy
International Labour Organization, ILO

Pracownicy, pracodawcy i wiele innych środowisk co roku 28 kwietnia obchodzą Światowy Dzień Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy. Jest to okazja do przeprowadzania w poszczególnych krajach kampanii promocyjnych upowszechniających wiedzę o zasadach bezpiecznej, zdrowej pracy i potrzebie chronienia pracowników na każdym stanowisku pracy. Uroczystości związane z obchodami tego Dnia organizowane są na coraz większą skalę w większości krajów.

Międzynarodowa Organizacja Pracy (MOP) proklamowała dzień 28 kwietnia jako oficjalne święto w 2003 r. i od tej pory jest ono obchodzone uroczysto w krajach członkowskich MOP. Organizowane jest na zasadzie trójstronnej współpracy przedstawicieli pracodawców, pracowników i organów władzy przy udziale wielu innych instytucji i organizacji krajowych i międzynarodowych.

W 2013 r. ustalonym przez MOP tematem przewodnim obchodów Światowego Dnia jest problematyka ochrony pracowników przed chorobami zawodowymi.

Zapobieganie chorobom zawodowym *The prevention of occupational diseases*

Obecnie dużą wagę przywiązuje się do ochrony pracowników przed wypadkami przy pracy w przemyśle, a tymczasem według informacji Międzynarodowej Organizacji Pracy każdego roku z powodu chorób zawodowych umiera 6 razy więcej osób, niż z powodu wypadków przy pracy.

Na podstawie danych z 2008 r. MOP ocenia, że ok. 2,34 mln osób umiera każdego roku w związku z pracą, w tym ok. 2,02 mln z powodu chorób zawodowych. Każdego dnia na świecie umiera w wyniku swej pracy ok. 6,3 tys. osób, w tym – z powodu chorób zawodowych – 5,5 tys. Szacuje się, że rocznie ok. 160 mln osób zapada na choroby zawodowe. Zapadalność na choroby zawodowe jest więc ukrytą epidemią, rozszerzającą się na całym świecie i powodującą ogromne straty w gospodarkach krajów, a przede wszystkim w rodzinach pracowniczych. Wiele chorób zawodowych jest już poznanych i leczonych, takich jak np. choroby płuc, spowodowane różnymi pyłami, w tym choroby spowodowane kontaktem z azbestem. Na przykład w Chinach ponad 80% zgłaszanych chorób zawodowych to właśnie różne pylice.

W związku z rozwojem przemysłu, wprowadzaniem nowych technologii itp. obok dobrze poznanych chorób pojawiają się nowe. Zmiany organizacyjne, technologiczne i społeczne, wynikające m.in. z szybkiej globalizacji, powodują pojawianie się nowych zagrożeń i wyzwań dla pracowników. Nanotechnologie czy niektóre nowe biotechnologie niosą niezidentyfikowane zagrożenia zawodowe.

Na świecie coraz powszechniejsze są choroby układu mięśniowo-szkieletowego (MSD's), w tym – zespół kanału nadgarstka. W 27 krajach Unii Europejskiej stanowią one najbardziej rozpowszechnioną formę chorób zawodowych. Coraz większe niebezpieczeństwo niosą choroby powodowane stresem w pracy. W przedsiębiorstwach pojawia się coraz więcej form przemocy, takich jak stalking, mobbing, molestowanie seksualne, upokarzanie pracowników. Coraz szybsze tempo pracy, rosnące wymagania kierownictwa, złe stosunki w pracy powodują często ucieczkę w alkohol, narkotyki i inne formy ucieczki od rzeczywistości. Przedłużający się, silny stres prowadzi do chorób serca, układu mięśniowo-szkieletowego, problemów gastrycznych. Do tego dochodzą jeszcze nerwy powodowane światowym kryzysem gospodarczym i recesją, które mogą prowadzić do depresji i innych chorób psychicznych.

Choroby zawodowe i choroby związane z pracą powodują ogromne koszty. MOP szacuje, że stanowią one rocznie stratę średnio ok. 4% PKB.

Pozyskiwanie wiarygodnych danych o chorobach zawodowych jest bardzo potrzebne, m.in. w celu kształtowania polityki państwa w zakresie ochrony zdrowia pracowników, tworzenia programów zapobiegania tym chorobom, a ogromnym problemem związanym z danymi jest w wielu krajach częste zaniżanie statystyk.

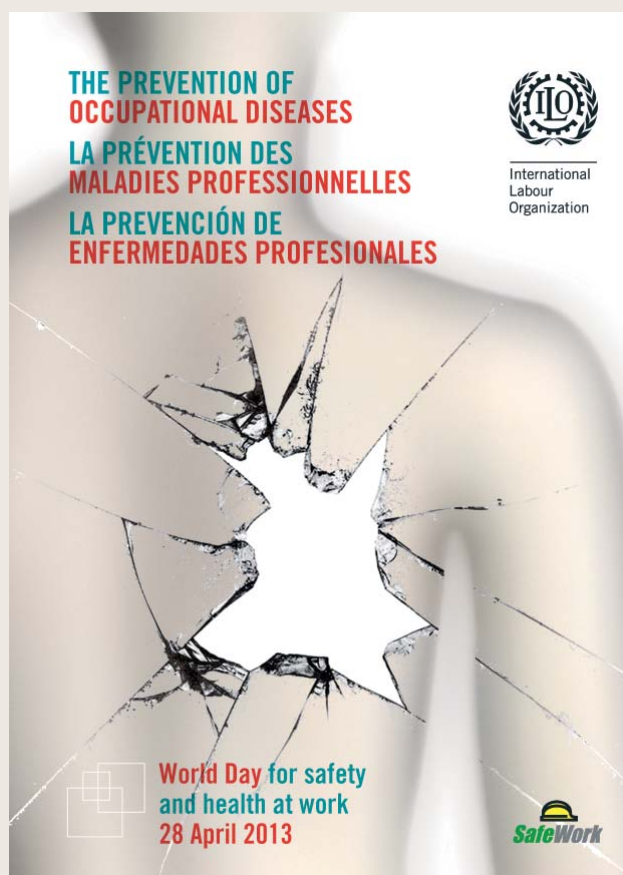
Międzynarodowa Organizacja Pracy aktywnie wspiera prace prowadzące do ochrony pracowników przed chorobami zawodowymi, zapewnia pomoc techniczną, opracowuje konwencje i zalecenia wspierające krajowe działania w tym względzie, wspiera opracowywanie krajowych programów działań, promuje problematykę, gromadzi i udostępnia informacje i dane o tych chorobach, współpracuje z innymi międzynarodowymi instytucjami (m.in. z WHO, International Commission on Occupational Health, International Association of Labour Inspection, International Social Security Association).

Więcej informacji o chorobach zawodowych można znaleźć w wielu krajowych i zagranicznych materiałach i na stronach internetowych, natomiast informacje na temat prac Międzynarodowej Organizacji Pracy są zawarte m.in. w najnowszym raporcie tej organizacji pt. „The prevention of occupational diseases. World Day for safety and health at work, 28 April 2013” (fot. 1.).

Materiały promujące Światowy Dzień Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy oraz tematyka tegorocznych obchodów dostępne są na stronach internetowych opracowywanych przez Dział BHP MOP (SAFework) oraz przez Międzynarodowe Centrum Informacji o BHP CIS-ILO:

http://www.ilo.org/safework/events/safeday/WCMS_204594/lang-en/index.htm <http://www.ilo.org/safework/events/safeday/lang-en/index.htm>

Witryna Międzynarodowej Organizacji Pracy prowadzona jest w języku angielskim, hiszpańskim i francuskim.



Fot. 1. Plakat i okładka raportu MOP



Międzynarodowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych International Commemoration Day (ICD) for Dead and Injured Workers

Międzynarodowa Konfederacja Związków Zawodowych
International Trade Union Confederation, ITUC

28 kwietnia jest także uroczyste obchodzony przez związki zawodowe jako Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych. Obecnie używane są też nazwy: International Workers' Memorial Day oraz International Day of Mourning. Obchody organizowane są m.in. przez organizacje związkowe zrzeszone w Konfederacji Wolnych Związków Zawodowych (ITUC lub ITUC-CSI-IGB), która zrzesza obecnie ok. 315 krajowych organizacji związków zawodowych reprezentujących ponad 175 milionów członków w 156 krajach i terytoriach.

Dzień ten jest przede wszystkim poświęcony pamięci pracowników, którzy ulegli wypadkom w pracy, zapadli na choroby zawodowe albo zginęli podczas wykonywania swych zadań w pracy. Uroczystości są także okazją do upowszechniania przez związki zawodowe problematyki bhp, form i sposobów unikania zagrożeń i chronienia pracowników przed utratą życia czy zdrowia.

Pierwsze uroczystości związane z tym Dniem zorganizowano w 1989 r. w Kanadzie, a status międzynarodowy święto to uzyskało w 1996 r. w Nowym Jorku.

Uroczystości związane z 28 kwietnia mają bardzo zróżnicowane formy. Często są to uroczyste posiedzenia w instytucjach rządowych, którym towarzyszą wystawy i konferencje organizowane m.in. przez określony związek zawodowy. Jednocześnie w kraju organizowane są kampanie informacyjno-edukacyjne, spotkania ze specjalistami bhp, wykłady, seminaria, akcje obejmujące różne przedsiębiorstwa w jednym czy wielu miastach. Dla uczczenia poszkodowanych w procesie pracy są organizowane przez związków m.in. uroczyste msze, wizyty na cmentarzach, kameralne spotkania poświęcone pamięci utraconych w pracy kolegów, marsze z zapalonymi w tym dniu świecami.

Obchody są także formą zachęcania społeczeństwa do zwracania większej uwagi na obecne problemy związane z zagrożeniami występującymi podczas pracy oraz upowszechniania wiedzy o sposobach ich ograniczenia i eliminowania. Dlatego Dzień ten jest zarówno dniem żałoby i pamięci o poszkodowanych i zmarłych, jak i okazją do promowania problematyki bezpieczeństwa i dobrego zdrowia w pracy.

W 2013 roku głównym tematem obchodów, zaproponowanym przez Międzynarodową Konfederację Związków Zawodowych, podobnie jak w ostatnich dwóch latach, jest *Unions make work safer*. Międzynarodowe i krajowe organizacje związkowe opracowują co roku materiały, które mogą być wykorzystywane w czasie kampanii i różnych form obchodów. ITUC apeluje do wszystkich organizacji związkowych o jak najszerzą promocję tego Dnia i informowanie o zorganizowanych obchodach, akcjach społecznych i różnych inicjatywach.

Ważnym źródłem informacji o Dniu 28 kwietnia i wydarzeniach związanych z jego obchodami jest witryna angielskiego czasopisma „HAZARDS Magazine”, która zawiera globalne informacje z wielu krajów <http://www.hazards.org/wmd>.

W ramach witryny przedstawiane są m.in. zdjęcia z obchodów i galeria plakatów tematycznych z różnych krajów, nowości, archiwum z wydarzeń w latach poprzednich, ważne linki oraz aktualizowane co roku opisy organizowanych na całym świecie wydarzeń, które odbywają się w ramach kampanii promujących ten Dzień (fot. 2.). Na przykład w 2012 r. w wykazie podano informacje o planowa-

nych krajowych inicjatywach w ok. 85 krajach, w tym w Polsce. Informacje o tegorocznych i wcześniejszych związkowych obchodach Międzynarodowego Dnia Pamięci oraz linki do innych organizatorów obchodów można znaleźć także m.in. na stronach internetowych www.ituc-csi.org, www.global-unions.org.

Obchody Dnia 28 kwietnia w Polsce

W naszym kraju Dzień 28 kwietnia został ustanowiony Dniem Bezpieczeństwa i Ochrony Zdrowia w Pracy przez Sejm RP uchwałą z dnia 9 lipca 2003 r. Z inicjatywy NSZZ „Solidarność” od 1991 r. obchodzony jest pod nazwą Światowy Dzień Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych.

W 2013 r. podobnie, jak w wielu krajach, będą organizowane obchody tego Dnia na poziomie ogólnokrajowym, regionalnym i lokalnym.

W ramach uroczystości związanych z obchodami ogólnokrajowymi w Warszawie w gmachu Sejmu RP 26 kwietnia odbędzie się uroczyste posiedzenie Rady Ochrony Pracy. Sesja będzie poświęcona problematyce wypadków przy pracy. Na posiedzenie zaproszono wielu specjalistów – m.in. naukowców i praktyków bezpieczeństwa pracy, przedstawicieli pracodawców, instytucji ustawodawczych i nadzorujących oraz wszystkich organizacji związkowych.

Wiele organizacji związkowych zrzeszonych w Ogólnopolskim Porozumieniu Związków Zawodowych OPZZ będzie organizować regionalne i lokalne obchody Dnia 28 kwietnia.

Na stronach internetowych OPZZ, a także w Kronice Związkowej zamieszczono apel Rady OPZZ z okazji Międzynarodowego Dnia Pamięci Ofiar Wypadków przy Pracy i Chorób Zawodowych. Przytoczone tam wskaźniki dotyczące wypadków i chorób zawodowych w Polsce wskazują jednoznacznie na potrzebę kontynuacji wzmocnionych działań wszystkich placówek działających na rzecz bezpieczeństwa i zdrowia w pracy, w tym – kształtujących kulturę bezpieczeństwa pracy. W apelu podkreślono rolę związków zawodowych w rozwoju edukacji i kształtowaniu świadomości i mentalności pracowników oraz rolę przedstawicieli pracowników i społecznych inspektorów pracy zaangażowanych w bieżący nadzór nad warunkami pracy. Za wciąż zaniedbane obszary bhp uważa się m.in. zagrożenia psychospołeczne, zaburzenia mięśniowo-szkieletowe oraz zagrożenia chemiczne. Rada OPZZ apeluje do Sejmu RP o przeprowadzenie w tym roku debaty nt. bhp i stanu warunków pracy w Polsce, do organów nadzoru i kontroli o wzmocnienie działań prewencyjnych oraz do pracodawców o m.in. wdrażanie systemów zarządzania bezpieczeństwem pracy.

Region Dolny Śląsk NSZZ „Solidarność” organizuje obchody ogólnokrajowe Dnia 28 kwietnia we Wrocławiu. Odbędzie się tam uroczysta konferencja poświęcona uelastycznieniu prawa pracy pt.: „Dla kogo realizacja prawa pracy? Dobrodziejstwo czy zagrożenie?” z udziałem przedstawicieli m.in. PIP, ZUS, Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej oraz innych organizacji i instytucji. Zarząd Regionu Ziemia Łódzka organizuje uroczystości wraz z Instytutem Medycyny Pracy im. prof. J. Nofera.

Także Okręgowe Inspektoraty Pracy będą organizować imprezy lokalne w swoich siedzibach oraz w przedsiębiorstwach, a lokalne i ogólnopolskie media, specjalistyczna i popularna prasa, witryny internetowe różnych instytucji i inne źródła informacji, jak co roku, włączają się w ogólnopolską kampanię upowszechniającą informacje o idei i obchodach Dnia 28 kwietnia i jednocześnie promują informacje o kulturze bezpieczeństwa, o potrzebie ochrony człowieka w środowisku pracy oraz ograniczaniu lub eliminowaniu zagrożeń zawodowych. Zarówno w Polsce, jak i w innych krajach ponawiane są apele o jak najszerzą udział w obchodach tego Dnia.

Oprac. Barbara Szczepanowska



Fot. 2. Plakat promujący Międzynarodowy Dzień Pamięci